Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2026)0052

Svetovni dan boja proti raku

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 12. februarja 2026 o svetovnem dnevu boja proti raku (2026/2586(RSP))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju svetovnega dneva boja proti raku, ki se vsako leto obeležuje 4. februarja,

– ob upoštevanju člena 168 Pogodbe o delovanju Evropske unije,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 16. februarja 2022 o krepitvi Evrope v boju proti raku – za celovito in usklajeno strategijo[1],

– ob upoštevanju evropskega načrta za boj proti raku,

– ob upoštevanju ustreznih sklepov Sveta ter priporočil Svetovne zdravstvene organizacije o preprečevanju in obvladovanju raka,

– ob upoštevanju ciljev trajnostnega razvoja OZN, zlasti cilja 3 glede zdravja in dobrega počutja,

– ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 10. junija 2008 o zmanjšanju bremena raka;

– ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in zlasti člena 35 o zdravstvenem varstvu,

– ob upoštevanju priporočila Sveta z dne 9. decembra 2022 o krepitvi preprečevanja z zgodnjim odkrivanjem: nov pristop EU k presejanju raka, ki nadomešča Priporočilo Sveta 2003/878/ES[2],

– ob upoštevanju členov 167(2) in 136(4) Poslovnika,

A. ker po podatkih evropskega informacijskega sistema o raku v EU vsako leto za rakom zboli 2,7 milijona ljudi, 1,3 milijona pa jih zaradi

---

1 UL C 342, 6.9.2022, str. 109.
2 UL C 473, 13.12.2022, str. 1.

te bolezni umre;

B. ker so se odhodki za zdravstvo, povezani z rakom, v EU od leta 1995 podvojili (s 54 milijard EUR na 120 milijard EUR v letu 2023), kar je 6,9 % vseh odhodkov za zdravstvo v letu 2023; ker naj bi se zaradi staranja prebivalstva in s tem povezanega porasta primerov raka do leta 2050 v EU-27 odhodki za zdravljenje raka na prebivalca realno povečali za 59 %[3];

C. ker je po navedbah Mednarodne agencije za raziskave raka pri Svetovni zdravstveni organizaciji vsaj 40 % vseh primerov raka mogoče preprečiti z učinkovitimi primarnimi preventivnimi ukrepi; ker so med glavnimi dejavniki tveganja za nastanek raka uporaba tobaka, nevarno uživanje alkohola, nezdrava prehrana, debelost, pomanjkanje telesne dejavnosti, endokrini motilci, okoljska izpostavljenost, tudi nekaterim kategorijam per- in polifluoroalkilnih snovi, poklicna izpostavljenost, koncentracije onesnaževal zraka, izpostavljenost ultravijoličnemu sevanju in radonu ter okužbe (npr. z virusi hepatitisa B in C ter nekaterimi vrstami humanega papilomavirusa);

D. ker si Svetovna zdravstvena organizacija in Mednarodna agencija za raziskave raka prizadevata ozaveščati o povezavi med alkoholom in rakom;

E. ker kljub napredku še vedno obstajajo neenakosti med državami članicami in v njih samih pri preprečevanju, presejanju, zgodnjem odkrivanju, zdravljenju, stopnji preživetja in paliativni oskrbi;

F. ker se je glede na poročilo Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj ter Komisije z naslovom „*Delivering high value cancer care*“ (Kakovostna oskrba raka) število diagnoz raka med mladimi (med 15. in 49. letom) bolj povečalo med ženskami, kar pomeni, da vse več ljudi, zlasti mladih žensk, živi z diagnozo raka, ki zahteva zdravljenje in spremljanje ter ustvarja stalen pritisk na zdravstvene storitve in storitve socialnega varstva;

G. ker je rak eden od glavnih vzrokov za prezgodnjo umrljivost žensk po vsem svetu, saj zaradi njega vsako leto prezgodaj umre 2,3 milijona žensk; ker bi bilo mogoče 1,5 milijona teh smrti preprečiti s primarno preventivo ali zgodnjim odkrivanjem, še 800 000 pa, če bi imele vse ženske možnost za optimalno oskrbo raka;

H. ker na področju oskrbe raka, raziskav in oblikovanja politik še vedno obstajajo sistemske neenakosti med spoloma, kar vpliva na

---

[3] OECD in Evropska komisija, *Delivering high value cancer care: European cancer inequalities registry analytical report* (Kakovostna oskrba raka: analitično poročilo o evropskem registru neenakosti na področju raka), OECD Publishing, Pariz, 2026, https://doi.org/10.1787/060869fe-en.

prednostne naloge, financiranje in osredotočenost študij, s čimer se ohranjajo razlike med spoloma pri zdravstvenih rezultatih;

I. ker redke vrste raka predstavljajo več kot vsako peto diagnozo raka v EU in so povezane z zapoznelim odkrivanjem, omejenimi možnostmi zdravljenja, omejenim kliničnim strokovnim znanjem in velikimi čezmejnimi neenakostmi; ker so za zdravljenje redkih vrst raka potrebni tesno usklajevanje na ravni EU, namensko financiranje in izboljšane evropske referenčne mreže;

J. ker je evropski načrt za boj proti raku trden okvir, vendar so za njegovo izvajanje potrebni ponovna politična zaveza, finančna sredstva in usklajevanje;

K. ker je Parlament 16. februarja 2022 sprejel resolucijo o krepitvi Evrope v boju proti raku[4];

1. obeležuje svetovni dan boja proti raku 4. februarja in izraža solidarnost z vsemi bolniki, osebami, ki so raka prebolele, družinami, zdravstvenimi delavci in raziskovalci, ki se v Evropi borijo proti raku;

2. poziva Komisijo in države članice, naj obnovijo svojo politično zavezo, da bodo v celotnem večletnem finančnem okviru 2028–2034 v celoti izvajale evropski načrt za boj proti raku, pri čemer naj zagotovijo doslednost, ustrezno financiranje in konkretne nacionalne ukrepe z mehanizmi za letno poročanje ter večjo preglednostjo glede vrzeli pri izvajanju; poziva Komisijo, naj pri svojih prizadevanjih za doseganje ciljev iz evropskega načrta za boj proti raku ustrezno upošteva dobro prakso in izkušnje držav članic;

3. obžaluje, da v večletnem finančnem okviru za obdobje 2028–2034 ni namenskih sredstev za zdravje; poziva k posebnemu zdravstvenemu programu EU z namenskimi sredstvi, da bi zavarovali javno zdravje ter podprli sodelovanje bolnikov in civilne družbe pri oblikovanju politike; poudarja, da je namensko financiranje bistveno za vodilne pobude EU na področju zdravja, ki zahtevajo večletno kontinuiteto in zmogljivosti za izvajanje, kot je evropski načrt za boj proti raku, za katerega so potrebne predvidljive naložbe, da bi se zaveze uresničile v praksi;

4. poziva Komisijo in Svet, naj zdravstveno oskrbo in oskrbo raka priznata kot cilja socialnih naložb, ki ju je mogoče doseči z naložbami v nacionalna in regionalna partnerstva, vključno s podporo dolgoročni onkološki infrastrukturi, kot so programi cepljenja in presejanja, razvoj delovne sile in zanesljivi sistemi onkoloških podatkov;

---

[4] Resolucija Evropskega parlamenta z dne 16. februarja 2022 o krepitvi Evrope v boju proti raku – za celovito in usklajeno strategijo (UL C 342, 6.9.2022, str. 109).

5. poudarja, da je treba razlike, povezane s spolom, v celoti vključiti v raziskave, preprečevanje, presejanje, diagnosticiranje in zdravljenje raka; spodbuja razvoj in izvajanje ciljno usmerjenih strategij, ki temeljijo na dokazih, da bi zagotovili učinkovit in pravičen dostop do zgodnjega odkrivanja, pravočasne diagnoze in kakovostne oskrbe raka;

6. poudarja, da je rak pri otrocih še vedno redka, a zelo obremenjujoča bolezen z velikimi neenakostmi v stopnji preživetja in možnostih zdravljenja po Evropi; poziva Komisijo in države članice, naj poglobijo sodelovanje in povečajo financiranje na ravni EU za pediatrične onkološke raziskave, izmenjavo podatkov in klinična preskušanja, spodbudijo razvoj zdravil, izboljšajo dostop otrok in mladostnikov z rakom do inovacij, utrdijo mreže in infrastrukturo za raka pri otrocih in mladostnikih ter zagotovijo pravočasno čezmejno napotitev v specializirane centre prek evropskih referenčnih mrež, da bi omogočile pravičen dostop do inovativnih in starosti primernih zdravljenj in diagnostike ter celovito dolgotrajno nadaljnjo oskrbo, vključno s psihosocialno, izobraževalno in socialno podporo za otroke, mladostnike in mlade odrasle, ki so preboleli raka, ter njihove družine;

7. poziva k spodbujanju geriatrične onkologije kot veje, ki si zasluži posebno pozornost in financiranje in jo je treba podpreti z znanstvenimi raziskavami, da bi ugotovili najboljše metode zdravljenja in diagnostike za starejše bolnike;

8. poudarja, da imajo bolniki še vedno številne težave pri dostopu do kakovostnih storitev javnega zdravstva; zato poziva, naj se vzpostavi kakovostna infrastruktura za zdravljenje na podlagi evropskih smernic in v skladu z najnovejšimi znanstvenimi dokazi;

9. poziva k boljšim mehanizmom za lažji čezmejni dostop do specializirane oskrbe raka in kliničnih preskušanj, zlasti za redke in kompleksne vrste raka, v popolni skladnosti z direktivo o čezmejnem zdravstvenem varstvu[5];

10. ponovno poudarja, da je treba zagotoviti pravičen, pravočasen in cenovno ugoden dostop do zdravil za zdravljenje raka in inovativnih terapij po vsej EU; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da med državami članicami kljub dovoljenju za promet v EU še vedno obstajajo razlike pri dostopu bolnikov do teh zdravil in terapij, in opaža, da to prizadene zlasti manjše trge; poziva Komisijo, naj v sodelovanju z državami članicami po potrebi olajša prostovoljno skupno javno naročanje, spodbuja preglednost cen v skladu z nacionalnimi pristojnostmi, podpira zgodnejši vstop na trg ter obravnava

---

5 Direktiva 2011/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2011 o uveljavljanju pravic pacientov pri čezmejnem zdravstvenem varstvu (UL L 88, 4.4.2011, str. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/24/oj).

neupravičene zamude med odobritvijo Evropske agencije za zdravila in dostopom bolnikov, zlasti za življenjsko pomembno zdravljenje raka;

11. poziva Komisijo, naj podpre države članice pri izvajanju priporočila Sveta o presejalnih pregledih za odkrivanje raka in priporočila Sveta o vrstah raka, ki jih je mogoče preprečiti s cepljenjem[6], da bi jim pomagala izboljšati preprečevanje in zgodnje odkrivanje raka;

12. poziva Komisijo, naj poskrbi, da bodo evropski načrt za boj proti raku in vsi prihodnji evropski ukrepi na področju bolezni, tudi srčno-žilnih obolenj prek načrta za zdravo srce in redkih bolezni, tesno usklajeni in se bodo dopolnjevali;

13. poudarja, da doseganje ciljev pri preprečevanju raka, vključno z ukrepi za manjšo izpostavljenost dejavnikom tveganja, kot so tobačni izdelki, nevarno uživanje alkohola, onesnaženost okolja in zraka ter izpostavljenost škodljivim materialom in snovem, kot so rakotvorne, mutagene in reprotoksične snovi, vključno s per- in polifluoroalkilnimi snovmi ter endokrinimi motilci, pa tudi spodbujanje pristopa „enega zdravja“ in agende ekspozoma dopolnjujeta preprečevanje drugih nenalezljivih bolezni;

14. poudarja, kako pomembno se je boriti proti dezinformacijam in napačnim informacijam o zdravju, zlasti v zvezi s preprečevanjem raka, presejanjem, cepljenjem in zdravljenjem; poziva Komisijo in države članice, naj izboljšajo javno komuniciranje, ki temelji na dokazih, podprejo zdravstveno pismenost ter spodbujajo sodelovanje z zdravstvenimi delavci, raziskovalci, organizacijami bolnikov in digitalnimi platformami, da bi državljanom omogočili dostop do zanesljivih in znanstveno utemeljenih informacij, hkrati pa v celoti spoštovali svobodo izražanja;

15. poziva Komisijo, naj si bolj prizadeva za zaščito oseb, ki so prebolele raka, po vsej EU pred finančno diskriminacijo, tudi z učinkovitim spodbujanjem pravice do pozabe, in poziva države članice, naj sprejmejo zavezujočo zakonodajo za uveljavitev te pravice na nacionalni ravni; vztraja, naj Komisija nadgradi direktivo o potrošniških kreditih iz leta 2023[7], da bi še naprej širili pravico oseb, ki so prebolele raka, do pozabe; poziva k usklajenemu okviru, ki bo osebam, ki so prebolele raka, nudil dostop do finančnih storitev, vključno s hipotekami, posojili in zavarovanjem; vztraja, da morajo prihodnjim smernicam za finančna podjetja za leto 2026 hitro slediti

---

6 Priporočilo Sveta z dne 21. junija 2024 o vrstah raka, ki jih je mogoče preprečiti s cepljenjem (UL C, C/2024/4259, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4259/oj).

7 Direktiva (EU) 2023/2225 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. oktobra 2023 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive 2008/48/ES (UL L, 2023/2225, 30.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2225/oj.)

zakonodajni ukrepi za odpravo preostalih vrzeli, da nihče, ki je prebolel raka, ne bo diskriminiran zaradi svoje zdravstvene anamneze;

16. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, vladam in parlamentom držav članic, ustreznim mednarodnim organizacijam in ustreznim deležnikom.